

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА МЕТАЛУРГІЙНА АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ

РОБОЧА ПРОГРАМА,
методичні вказівки та контрольні
завдання до вивчення дисципліни
“Основи наукових досліджень”
для студентів спеціальності
7(8).03050901 – облік і аудит
(071 – облік і оподаткування)

Друкується за Планом видань навчальної та методичної літератури,
затвердженим Вченою радою НМетАУ
Протокол № 1 від 01.02.2016

Дніпро НМетАУ 2016

УДК 001.89:657.6(076)

Робоча програма, методичні вказівки та контрольні завдання до вивчення дисципліни “Основи наукових досліджень” для студентів спеціальності 7(8).03050901 – облік і аудит (071 – облік і оподаткування) / Укл.: В.Д. Зелікман, Ю.Т. Труш. – Дніпро: НМетАУ, 2016. – 31 с.

Наведені загальні методичні вказівки до вивчення дисципліни “Основи наукових досліджень”, література, що рекомендується, робоча програма та пояснення до окремих тем, контрольні завдання за варіантами та вказівки до їх виконання.

Призначені для студентів спеціальності 7(8).03050901 – облік і аудит (071 – облік і оподаткування) заочної форми навчання.

Друкується за авторською редакцією

Укладачі: В.Д. Зелікман, канд. техн. наук, доц.

Ю.Т.Труш, канд. екон. наук, доц.

Відповідальна за випуск Г.О. Король, канд. екон. наук, доц.

Рецензент Д.Є.Козенков, канд. екон. наук, доц. (НМетАУ)

ВСТУП

Розвиток суспільства висуває все більш жорсткі вимоги щодо професійної досвідченості фахівців економічних спеціальностей. Для вирішення будь-якої проблеми вони повинні застосовувати не тільки досконально вивчені та відпрацьовані прийоми, а й творчо знаходити оптимальні рішення в складних та нестабільних економічних відносинах.

Для виховання у майбутніх бухгалтерів і аудиторів потягу до наукового пошуку, розвитку здатності творчого застосування новітніх наукових досягнень у своїй практичній діяльності в навчальний план магістрів і спеціалістів зі спеціальності 7(8).03050901 – облік і аудит (071 – облік і оподаткування) введена дисципліна “Основи наукових досліджень”. Зміст даної дисципліни базується на знаннях, отриманих студентом при вивченні таких дисциплін навчального плану бакалаврів за напрямом 6.030509 – облік і аудит (спеціальності 071 – облік і оподаткування), як “Філософія”, “Статистика”, “Економетрія”, “Бухгалтерський облік”, “Аудит”, “Організація обліку” та ін.

В результаті вивчення дисципліни “Основи наукових досліджень” студент повинен зрозуміти суть, мету та завдання наукових досліджень, а також особливості наукових досліджень в галузі обліку і аудиту. Студенти мають усвідомити понятійний апарат наукових досліджень, основні методи їх здійснення та основи організації їх проведення, а також набути навичок планування проведення наукового дослідження, здійснення пошуку наукової інформації та її аналізу, оформлення та презентації результатів проведених наукових досліджень. Набуті знання і вміння використовуються студентами спеціальності 7(8).03050901 – облік і аудит (071 – облік і оподаткування) при підготовці до державної атестації.

Дисципліна “Основи наукових досліджень” за змістом складається з двох частин. У першій частині розглядаються загальні теоретичні питання, пов’язані з методикою та організацією наукових досліджень. Друга частина є теоретико-прикладною і містить питанням, присвячені отриманню та представленню результатів досліджень.

1. ЗАГАЛЬНІ МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

Відповідно до навчального плану спеціальності 7(8).03050901 – облік і аудит загальний обсяг дисципліни “Основи наукових досліджень” складає 72 академічні години, розподіл яких за видами занять для студентів заочної форми навчання наведений в таблиці 1.1.

Таблиця 1.1

Розподіл навчальних годин дисципліни “Основи наукових досліджень” за видами занять для студентів спеціальності 7(8).03050901 – облік і аудит заочної форми навчання (витяг з навчального плану)

Семестр	Усього годин	Аудиторні	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Види контролю
II	72	8	4	4	64	контрольна робота, залік

Робоча навчальна програма з дисципліни “Основи наукових досліджень” з вказівкою тем, що викладаються на аудиторних заняттях, наведена в розділі 3 даних методичних вказівок, перелік практичних занять за темами дисципліни наведений в розділі 4.

Заставою успішного оволодіння дисципліною є самостійна робота над підручниками та навчальними посібниками. Самостійну роботу потрібно вести систематично, за певним планом, складеним самим студентом.

Вивчати теми рекомендується в такій послідовності:

- 1) ознайомлення зі змістом теми за програмою;
- 2) уважне читання відповідного розділу підручника;
- 3) конспектування матеріалу, що вивчається;
- 4) виконання розділу контрольної роботи за відповідною темою.

Теми індивідуальних завдань для контрольних робіт з дисципліни “Основи наукових досліджень” та загальні методичні вказівки до їх виконання наведені в розділі 4 даних методичних вказівок, приклад виконання контрольної роботи наведений у розділі 5.

Контрольні роботи повинні бути виконані і оформлені відповідно до встановлених правил, зареєстровані в деканаті заочного факультету та на кафедрі обліку і аудиту.

Після отримання зарахованої контрольної роботи необхідно врахувати всі вказані рецензентом зауваження та внести необхідні виправлення.

Перевірка знань студентів з дисципліни “Основи наукових досліджень” здійснюється шляхом заліку у другому семестрі.

2. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

При вивченні дисципліни “Основи наукових досліджень” потрібно ознайомитися з нормативними матеріалами та законодавчими актами з різних питань, що стосуються наукової діяльності, з основною літературою вітчизняних та закордонних авторів з питань наукових досліджень взагалі та в галузі бухгалтерського обліку і аудиту зокрема. Нижче наводяться підручники та навчальні посібники, необхідні та достатні для вивчення дисципліни.

1. Білуха М.Т. Основи наукових досліджень: Підручник для студентів економічних спеціальностей вищих навчальних закладів. – К.: Вища школа, 1997. – 271 с.

2. Комаров М.С. Основы научных исследований. – Львов: Высшая школа. Изд-во при Львов. ун-те, 1982. – 128 с.

3. Малюга Н.М. Наукові дослідження в бухгалтерському обліку: Навч.посібник. – Житомир: ПП “Рута”, 2003. – 476 с.

4. Цехмістрова Г.С. Основи наукових досліджень: Навч. посібник. – Київ: ТОВ “Видавничий Дім “Слово”, 2004. – 240 с.

5. Організація виконання випускних кваліфікаційних робіт у Національній металургійній академії України (видання четверте, доповнене, перероблене): Навч. посібник /В.П. Іващенко, А.М. Должанський, А.К. Тараканов та ін. – Дніпропетровськ: НМетАУ, 2016. – 91 с.

До додаткової літератури відносяться джерела, які можуть замінити основну літературу у разі її відсутності, а також призначені для більш поглибленого та розширеного вивчення дисципліни. До них відносяться наступні підручники та навчальні посібники:

1. Білуха М.Т. Методологія наукових досліджень: Підручник. – К.: АБУ, 2002. – 480 с.
2. Бор М.З. Основы экономических исследований. Логика, методология, организация, методика. – М.: Издательство "ЛИС", 1998. – 144 с.
3. Бурчин М.Н., Кузнецов В.И. Введение в современную точную методологию науки: Структуры системы знаний. – М.: АО "Аспект-Пресс", 1994. – 120 с.
4. Замков О.О., Черемных А.В., Толстопятенко А.В. Математические методы в экономике: Учебник МГУ им. М.В.Ломоносова – 2-е издание. – М.: Издательство "Дело и Сервис", 1999. – 368 с.
5. Крейденко В.С. Библиотечные исследования. Научные основы: Учебн.пособие. – М.: Книга, 1983. – 143с.
6. Лудченко А.А., Лудченко Я.А., Примак Т.А. Основы научных исследований: Учеб. пособие / Под ред. А.А. Лудченко. – К.: О-во "Знання", КОО, 2000. – 114 с.
7. Основи наукових досліджень: конспект лекцій / Укладач Е. В. Колісніченко. – Суми : Сумський державний університет, 2012. – 83 с.
8. Организация эксперимента: Учеб. пособие /В.И. Баптизманский, Ю.Н. Яковлев, Ю.С. Паниотов и др. / Под ред. В.И. Баптизманского, Ю.Н. Яковлева. – К.: УМК ВО, 1992. – 244 с.
9. Романчиков В.І. Основи наукових досліджень: Навч.посібник. – К.: Ф. "ВПОЛ", 1997. – 242 с.
10. Сидоренко В.К., Дмитренко П.А. Основи наукових досліджень. – К.: 2000. – РНКЦ "ДІНІТ", 2000. – 259 с.
11. Шейко В.М., Кушнаренко Н.М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: Підручник. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Знання-Прес, 2002. – 295 с.

Слід зазначити, що у зв'язку з достатньо частими змінами та доповненнями у вітчизняних законодавчих та нормативних актах, які регламентують ведення обліку та здійснення аудиторської діяльності в Україні, основним джерелом інформації з дисципліни “Основи наукових досліджень” є Інтернет-ресурси та фахові періодичні видання з обліку і аудиту. Тому для опанування дисципліною “Основи наукових досліджень” на належному рівні студентам необхідно постійно стежити за новими положеннями, що публікуються в офіційних виданнях та в періодичній літературі, зокрема, на сайті Національної бібліотеки України імені В.І. Вернацького.

3. РОБОЧА ПРОГРАМА ТА МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ТЕМ ДИСЦИПЛІНИ

Розподіл навчальних годин дисципліни “Основи наукових досліджень” для студентів заочної форми навчання за темами та видами занять показано в таблиці 3.1.

Таблиця 3.1

Розподіл навчальних годин дисципліни “Основи наукових досліджень”
за темами та видами занять

Тема	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Разом
1	2	3	4	5
1. Методологічні основи наукового пізнання	1		9	10
2. Методи наукових досліджень	1	1	10	12
3. Планування і організація науково-дослідних робіт		1	9	10
4. Особливості наукових досліджень в галузі обліку і аудиту	1		9	10

Продовження табл.3.1

1	2	3	4	5
5. Пошук та обробка наукової інформації		1	9	10
6. Оформлення результатів наукових досліджень		1	9	10
7. Оцінка ефективності наукових досліджень	1		9	10
Разом	4	4	64	72

Нижче наводяться робоча програма дисципліни “Основи наукових досліджень” та методичні вказівки до окремих тем. Вказана кількість годин включає час як на аудиторну, так і на самостійну роботу.

Тема 1. Методологічні основи наукового пізнання (10 годин)

Предмет, мета і задачі дисципліни. Наукове пізнання: поняття, мета, методологія. Знання емпіричне та теоретичне. Гіпотеза, інтуїція, ідея. Етика наукового пізнання.

При вивченні цієї теми необхідно усвідомити предмет, мету і завдання дисципліни “Основи наукових досліджень”. Слід зрозуміти сутність понять “наукове пізнання” і “наука”, з’ясувати, що є метою наукового пізнання.

Потрібно розглянути передумови виникнення наукового пізнання та основні етапи його розвитку. Слід усвідомити, що, хоч категорія “вчений” виникла лише у першій половині XIX ст., історія науки починається значно раніше. Доцільно ознайомитись з етапами становлення наукового пізнання на основі праць філософів.

Необхідно звернути увагу на те, що в залежності від характеру наукової діяльності дослідження поділяються на три рівні: фундаментальні дослідження, прикладні дослідження та експериментальні розробки. Слід зрозуміти відмінності між цими видами досліджень, розглянути їх характерні ознаки.

При вивченні методології наукового пізнання потрібно визначити особливості таких категорій, як метод і методологія. Слід усвідомити, що наукове пізнання відбувається шляхом застосування наукових методів.

Необхідно розглянути знання двох видів: емпіричне і теоретичне, визначити їх особливості, звернути увагу на їх спільні та відмінні ознаки. Слід приділити увагу методам, за допомогою яких отримують емпіричні знання (спостереження, експеримент, вимірювання, опис) та теоретичні знання (методи структурно-функціонального аналізу, математичного моделювання, системний аналіз тощо), та визначити взаємозв'язок та взаємозалежність цих двох видів знань. Потрібно усвідомити сутність понять “гіпотеза”, “інтуїція”, “ідея”, зрозуміти їх місце в процесі наукового пізнання.

Особливу увагу слід приділити етиці наукового пізнання, дослідити її взаємозв'язок із загальносуспільними поглядами на професійні моральні якості та людяність. Необхідно усвідомити принципи, що регулюють відносини між науковцями, зрозуміти сутність наукової доброчинності та відповідальність науковця перед суспільством за якісні характеристики та можливі наслідки тих наукових результатів, які ним отримані або до яких він прагне.

Тема 2. Методи наукових досліджень (12 годин)

Загальна характеристика методів наукових досліджень. Спостереження, експеримент, моделювання. Аналіз та синтез, дедукція та індукція як методи наукового пізнання. Евристичні методи пошуку нових рішень.

При вивченні цієї теми слід ознайомитись з методами, з використанням яких проводяться наукові дослідження, зрозуміти їх сутність, переваги та недоліки, умови та особливості застосування при проведенні наукових досліджень в галузі обліку і аудиту.

Слід розглянути спостереження як навмисне та цільоспрямоване сприйняття, обумовлене задачею діяльності. Потрібно усвідомити, що

результативність спостереження обумовлюється чіткістю задачі, цільоспрямованістю та активністю відбору даних для фіксування, а також планомірністю та систематичністю.

Важливо зрозуміти, що, на відміну від спостереження, експеримент являє собою дослідження явищ дійсності в умовах, які контролюються та управляються дослідником. Проведення експерименту допомагає вивчити об'єкт дослідження, його властивості, а також зміни, що викликають різні фактори. Слід ознайомитись з різними видами експериментів: фізичними (лабораторними, напівпромисловими, промисловими), математичними (розрахунковими, комп'ютерними), розумовими. Потрібно звернути увагу на умови результативності експерименту, до яких відносяться чітка організація умов (точність урахування, можливість спостереження та здійснення кількісних вимірів) та можливість впливати на них і відтворювати для повторення експерименту. Необхідно розглянути метод моделювання як дослідження об'єктів пізнання на моделях (фізичних або математичних), які є аналогами оригінальних об'єктів.

Особливу увагу слід приділити таким методам наукових досліджень як аналіз (розумовий розподіл предмету, об'єкту чи явища на його складові частини) та синтез (розумове об'єднання частин предмету, об'єкту чи явища, у т.ч. – розподілених в результаті аналізу), дедукція – процес аналітичного розмірковування від загального до окремого або менш загального) та індукція (процес виведення загальних положень з окремих поодиноких фактів). Потрібно звернути увагу на те, що бухгалтерський облік, як будь-яка інша наука, використовує поряд із загальнонауковими і специфічні методи проведення досліджень.

Необхідно також ознайомитись з основними евристичними методами проведення наукових досліджень, призначеними для пошуку нових нестандартних раціональних рішень: мозковий штурм, метод ключових питань, функціонально-системний аналіз, метод емпатії, вільних асоціацій, інверсії, міні-макс та ін. Потрібно дослідити основні евристичні прийоми: виділення головного, аналіз достатності та надлишку умов, окремих, граничних та екстремальних випадків, дослідження по частинах, перебір можливих варіантів, модифікація з появою нових властивостей,

використання симетрії та періодичності, обертання дій, міркування «від противного», використання контрприкладів, аналіз аналогій, формулювання еквівалентної проблеми, узагальнення, графічне відображення, вибір ефективної системи позначень, перевірка результатів за знаком, розмірністю, характером та напрямом змін. Слід визначити можливості застосування евристичних методів і прийомів при проведенні наукових досліджень в галузі обліку і аудиту.

Важливо усвідомити, що ефективність дослідження залежить від правильності обраних методів, добір яких, зокрема, залежить від етапу проведення наукового дослідження. При цьому обрані методи повинні характеризуватися простотою, якістю та доступністю.

Тема 3. Планування і організація науково-дослідних робіт (10 годин)

Цілі та задачі наукових досліджень. Види наукових досліджень. Планування і вибір теми дослідження. Складання технічного завдання та робочого плану проведення досліджень. Особливості планування і організації науково-дослідних робіт студентів.

При вивченні цієї теми необхідно усвідомити, що наукові дослідження можуть мати теоретичні та прикладні цілі. Відповідно, наукові дослідження можна розділити на пошукові теоретичні роботи, цільоспрямовані фундаментальні дослідження та прикладні дослідження. Потрібно звернути увагу на те, що теми наукових досліджень в галузі обліку, аналізу, аудиту та оподаткування формуються в межах проблем даної галузі науки і можуть відноситись до теоретичного, методологічного або організаційного напрямку.

Слід зрозуміти, що вибір теми наукового дослідження має здійснюватися за рядом критеріїв, серед яких актуальність, новизна, перспективність, ефективність обраної розробки та ін. При цьому результат наукового дослідження залежить від правильності обраної та сформульованої теми, її розуміння та оцінки з точки зору своєчасності та соціальної значущості.

Потрібно зрозуміти, що мета наукового дослідження, яка характеризує найважливіше його завдання, має бути сформульована на підставі обраної теми, визначеного об'єкта та предмета дослідження. Необхідно звернути увагу на важливість вірного визначення предмета і об'єкта дослідження. Важливо усвідомити, що об'єктом наукового дослідження виступає існуюча частина матеріального світу, а предметом – та частина досліджуваного об'єкта, яка потребує вивчення конкретних його властивостей і можливостей використання.

Необхідно розглянути процес планування наукового дослідження, зрозуміти сутність і призначення його основних етапів. Слід ознайомитись зі змістом та вимогами до складання технічного завдання, робочого плану та програми проведення досліджень. Потрібно зрозуміти, що досягнення встановленої мети наукового дослідження неможливе без розробки комплексу конкретних завдань.

Слід усвідомити, що проведення наукових досліджень потребує чіткої організації виконання усіх поставлених задач і, відповідно, організації робіт.

Необхідно розглянути принципи організації наукової діяльності як творчої праці, а саме: динамічності, колективності, плановості та контролю, а також дослідити особливості організації індивідуальної та колективної дослідницької діяльності.

Потрібно дослідити основні аспекти організації творчої роботи в наукових колективах і установах та зрозуміти, що соціально-психологічні відносини мають суттєвий, а іноді і вирішальний вплив на спільну творчу діяльність при проведенні колективних наукових досліджень. Важливо усвідомити роль і функції наукового керівника роботи, зрозуміти, як здійснюється розподіл завдань між виконавцями науково-дослідних робіт та координація їх діяльності.

Необхідно розглянути форми, види та організацію наукових досліджень у вищих навчальних закладах, з'ясувати, як організоване виконання науково-дослідної роботи студентів на кафедрі обліку і аудиту Національної металургійної академії України.

Тема 4. Особливості наукових досліджень в галузі обліку і аудиту (10 годин)

Основні напрямки сучасних наукових досліджень в галузі обліку і аудиту. Специфіка наукових досліджень з питань обліку і аудиту.

При вивченні цієї теми слід усвідомити, що здійснення наукових досліджень в галузі обліку, аналізу, аудиту і оподаткування має певні особливості.

Необхідно дослідити сутність обліку і аудиту як самостійних економічних наук, розглянути передумови їх становлення. При розгляді обліку і аудиту як наук потрібно зрозуміти їх цілі, завдання, предмет, метод і методологію досліджень, визначити особливості підходів до певних економічних явищ.

Слід усвідомити, що проведення наукових досліджень з обліку, аналізу, аудиту і оподаткування повинне ґрунтуватись на законодавчо-нормативній базі, яка регламентує здійснення облікової та аудиторської діяльності.

Важливо ознайомитись з основними напрямками і специфікою сучасних наукових досліджень в галузі обліку, аналізу, аудиту і оподаткування, з'ясувати тематику науково-дослідних робіт, які проводяться на кафедрі обліку і аудиту Національної металургійної академії України.

Тема 5. Пошук та обробка наукової інформації (10 годин)

Джерела наукової інформації. Первинна та вторинна інформація. Методи пошуку наукової інформації. Бібліотечна індексація знань та наук. Пошук інформації в комп'ютерних мережах. Складання оглядів та рефератів. Наукова комунікація.

При вивченні цієї теми потрібно усвідомити поняття наукової інформації та розглянути вимоги, яким вона повинна відповідати. Необхідно розглянути різні види інформації, які використовуються при проведенні наукових досліджень з обліку, аналізу, аудиту і оподаткування:

природничо-наукову, техніко-технологічну, економічну, соціально-політичну та ін., дослідити їх призначення і характеристики.

Слід звернути увагу на те, що існуючі на сьогодні джерела наукової інформації характеризуються надзвичайною численністю і різноманітністю. До основних джерел, які використовуються в дослідженнях з обліку аналізу, аудиту і оподаткування, відноситься спеціальна наукова і нормативна література, пошук якої можливо здійснювати як по бібліотечних каталогах, так і з використанням різноманітних пошукових систем в мережі Internet або за допомогою спеціалізованих установ.

Потрібно ознайомитись з принципами організації бібліотечних фондів, з сутністю універсальної десяткової класифікації (УДК) та бібліотечно-бібліографічної класифікації (ББК), розглянути види бібліотечних каталогів та зрозуміти важливість ключових слів для прискорення пошуку нормативних та наукових публікацій за визначеною тематикою. Необхідно звернути особливу увагу на принципи зберігання й можливість використання наукової інформації в автоматизованих інформаційно-пошукових системах, базах і банках даних.

Слід усвідомити важливість для проведення наукових досліджень і особливе місце серед інформаційних джерел наукової комунікації, яка здійснюється у рамках системи руху наукової інформації і забезпечує узагальнення досвіду членів одного колективу для одержання нових знань, можливість праці у співавторстві, передачу отриманої інформації іншим фахівцям, популяризацію наукових знань та ін. Необхідно розглянути такі форми наукової комунікації як публікація, наукові семінари, конференції та інші контакти з дослідниками.

При вивченні цієї теми слід також усвідомити, що метою обробки наукової інформації є приведення здобутої інформації до виду, придатного для використання в подальшому науковому дослідженні. Задачі обробки наукової інформації полягають у її накопиченні та систематизації, а також критичному аналізі та фіксації.

Серед методів обробки наукової літературної інформації необхідно розглянути конспектування досліджуваної роботи, виписку тез, цитат,

підготовку анотації, резюме, огляду, реферату, складання інформаційних карток з формуванням картотек та ін.

Необхідно зрозуміти, що уся накопичена дослідником інформація підлягає систематизації. Підлягають систематизації також результати, які були отримані внаслідок проведення експерименту, оскільки у більшості випадків вони є підставою для створення нових або уточнення вже існуючих теорій.

При обробці експериментальних даних кількісна оцінка надається за допомогою методів математичної статистики, які спираються на теорію імовірності, узагальнюючими характеристиками таких даних є середні величини і характеристики мінливості, які розраховуються після систематизації результатів. Обробка результатів експерименту може також здійснюватися за допомогою апарата кореляційно-регресивного аналізу, що дозволяє надати оцінку зв'язкам між випадковими величинами та визначити кількісну залежність між досліджуваною економічною величиною та одним або декількома факторами, які впливають на неї. При цьому необхідно розглянути помилки, які можуть виникати в процесі проведення експерименту і мають бути врахованими при обробці його результатів.

Слід звернути увагу на доцільність використання графічних методів для визначення залежності між параметрами, які досліджуються за експериментальними даними, а саме, побудови графіків, у яких функції і аргументи обираються на підставі вже відомих економіко-математичних залежностей.

Тема 6. Оформлення результатів наукових досліджень (10 годин)

Звітність за результатами науково-дослідної роботи. Апробація результатів. Методи наочного представлення результатів дослідження. Вимоги до оформлення звітів з науково-дослідної роботи студентів.

При вивченні цієї теми слід розглянути форми представлення звітності за науково-дослідними роботами та види апробації результатів наукових досліджень, які наведені на рисунку 3.1.

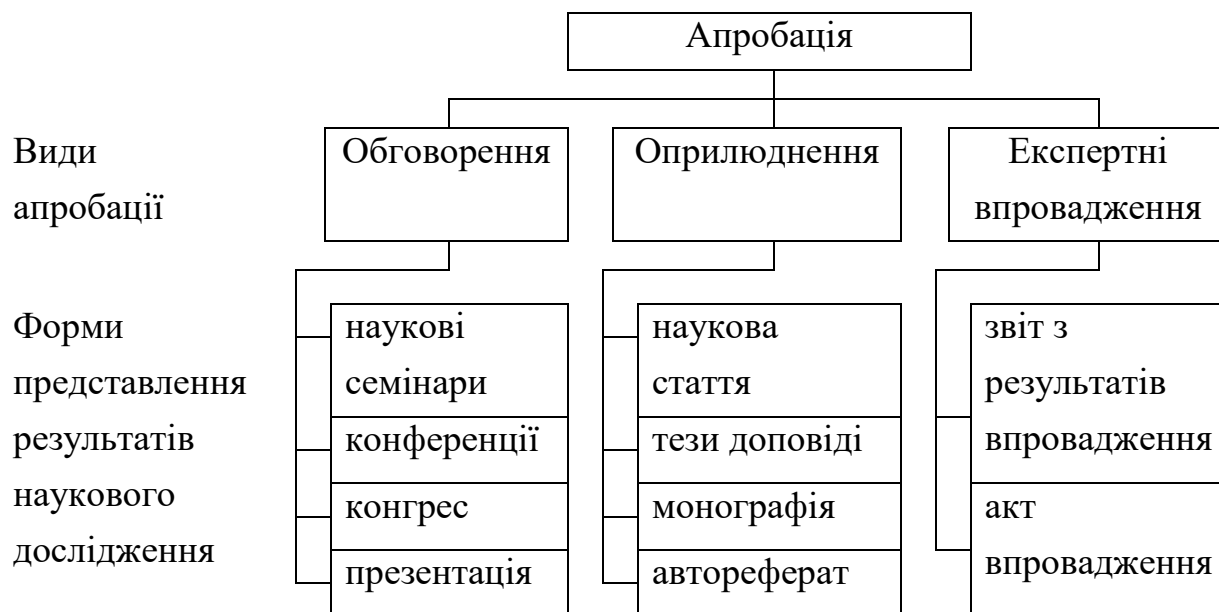

Рисунок 3.1. Форми представлення і види апробації результатів наукових досліджень

Необхідно розглянути основні форми звітності за результатами виконання науково-дослідних робіт: анотація, анотований звіт, звіт за етапом, проміжний та підсумковий звіти. Окреме місце в системі наукової звітності складають фінансовий звіт, звітний кошторис витрат на науково-дослідну роботу та ін.

Потрібно дослідити вимоги до мови та стилю наукової звітності, які характеризують загальну культуру дослідника та мають відповідати як принципам повноти, підпорядкованості, логічної послідовності в розміщенні матеріалу, що викладається, так і стилістичним вимогам сучасної української мови та наукового етикету. Крім того слід розглянути вимоги щодо загального оформлення, рубрикації тексту та композиції наукової праці, а також вимоги до оформлення елементів тексту та списку використаних літературних джерел згідно правил бібліографічних посилань.

Особливу увагу необхідно приділити таким методам наочного представлення результатів наукового дослідження, як презентація (у тому числі мультимедійна) та демонстрація результатів.

Слід усвідомити, що оформлення результатів наукового дослідження є завершальним етапом науково-дослідної роботи, який є важливим та абсолютно необхідним для формування та розповсюдження отриманого нового знання.

Тема 7. Оцінка ефективності наукових досліджень (10 годин)

Методи оцінки результатів науково-дослідної роботи. Показники ефективності проведених наукових досліджень.

При вивченні цієї теми слід усвідомити, що результати наукового дослідження можуть бути оцінені за наступними критеріями:

- наукова значущість виконаної роботи;
- обсяг наукової продукції
- розмір економії суспільних витрат.

Необхідно розглянути сутність поняття ефективність та зрозуміти складність її застосування для оцінки наукової роботи. Потрібно звернути увагу на те, що оцінка ефективності виконаних наукових досліджень може бути здійснена за економічною, науково-технічною та соціальною ознаками.

Слід усвідомити, що робота з проведення наукового дослідження може оцінюватись як за її окремими елементами, так і в комплексі, і має включати оцінку наукової новизни результатів дослідження, оригінальності ідеї, коректність та ґрунтовність висновків, мову та стилістику, наочність представлення та якість оформлення матеріалу. Необхідно звернути увагу на те, що оцінка наукової праці, як правило, здійснюється на основі експертної думки, формами виявлення якої можуть бути відгук або рецензія, які надаються незалежними та неупередженими особами-експертами, а також зрозуміти важливість і особливості проведення науковцями об'єктивної оцінки власних науково-дослідних розробок та їх результатів (самооцінки).

Потрібно також ознайомитись з непрямими методами оцінки наукових досліджень – кількість публікацій за результатами роботи, показники цитування, індекс Хірша та ін.

4. ЗАВДАННЯ ТА МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

З дисципліни “Основи наукових досліджень” виконується контрольна робота, яка являє собою докладне обґрунтування проведення певних наукових досліджень в галузі обліку, аналізу, аудиту, оподаткування та має містити наступні елементи:

- тема роботи;
- обґрунтування вибору теми;
- актуальність теми;
- мета роботи;
- об’єкт дослідження;
- предмет дослідження;
- результати попередніх патентних досліджень;
- джерела розробки (наукова база);
- вихідні дані;
- методи дослідження;
- задачі роботи;
- очікувані наукові та науково-технічні результати;
- наукова новизна роботи;
- орієнтовна вартість та тривалість виконання роботи;
- плановий кошторис;
- етапи та порядок виконання робіт;
- відомості щодо необхідних природоохоронних заходів;
- додаткові питання, які потребують вирішення одночасно з виконанням роботи;
- засоби реалізації результатів НДР;
- очікувані техніко-економічні та соціальні результати від втілення роботи.

На першому етапі виконання контрольної роботи студент повинен визначити тему свого майбутнього наукового дослідження, яку бажано пов’язати, з одного боку, з темою майбутньої випускної (дипломної) роботи, та, з іншого боку, – з актуальними проблемами практичної

діяльності студента заочної форми навчання за місцем його основної роботи.

Теми науково-дослідного характеру студентів спеціальності “ Облік і аудит ” передбачають розглядання наукових аспектів організації обліку, аналізу, аудиту і оподаткування та удосконалення методик їх ведення та методів, які при цьому використовуються.

Обрану тему необхідно обґрунтувати з точки зору її своєчасності, необхідності та актуальності. Висвітлення актуальності не повинно бути багатослівним. Достатньо вказати суть проблеми, з якої випливає актуальність теми.

Після обґрунтування актуальності теми дослідження слід, виходячи з теми наукового дослідження, визначити і сформулювати мету роботи, а також об’єкт і предмет дослідження.

Метою науково-дослідних робіт з обліку і аудиту є удосконалення організації, системи, форм і методів обліку, аналізу, аудиту і оподаткування на підприємстві, у галузі, у народному господарстві України.

Об’єктами дослідження в таких роботах можуть бути підприємства, їх об’єднання, корпорації, холдинги, бюджетні установи, галузі або народне господарство в цілому, предметом дослідження – проблеми організації та науково-методичного забезпечення проведення обліку та аудиту.

Правильне визначення мети, об’єкта та предмета дослідження дозволяє чітко встановити задачі, які мають бути вирішені під час виконання наукового дослідження з обраної теми. При цьому слід вказати, що наукова робота за обраною темою виконується вперше чи є продовженням інших робіт, перелік яких в цьому випадку необхідно навести. Слід також вказати результати попередніх патентних досліджень, джерела розробки, документи, а також наукові, економічні та інші положення, технічні та технологічні параметри, показники, які є вихідними для роботи.

При обґрунтуванні проведення наукових досліджень обов’язково указуються очікувані наукові та науково-технічні результати, які планується отримати:

- нові закони природи та суспільства, теорії, принципи, методи, моделі, концепції та інші наукові положення;

- нові методики, технології, експериментальні зразки та інші прикладні наукові, науково-технічні, науково-методичні результати.

По кожному науковому результату дослідження, який передбачається отримати, слід обґрунтувати його наукову новизну та/або практичну цінність.

Також слід навести основні наукові та науково-технічні вимоги до створюваних методик, технологій, експериментальних та дослідних зразків, які пред'являються до роботи, якісні та кількісні показники, технічні та технологічні параметри, які мають бути досягнуті в процесі її виконання.

При необхідності слід зазначити вимоги до очікуваних результатів наукового дослідження та умов їх використання з урахуванням чинних стандартів, а також особливі вимоги до техніки безпеки, охорони праці, екології тощо.

Крім того, необхідно навести розрахунок орієнтованої вартості виконання роботи у вигляді планового кошторису за основними статтями витрат. Такими статтями можуть бути: матеріали для проведення дослідження чи експерименту, заробітна плата з податковим навантаженням, накладні витрати та інші.

При обґрунтуванні проведення наукових досліджень слід навести етапи та порядок виконання робіт. При цьому необхідно визначити основні етапи роботи, терміни їх початку та завершення, відповідну обов'язкову звітну документацію.

Серед обов'язкової звітної документації, яка буде розроблятися за основними етапами, необхідно навести інформацію про наукові (науково-технічні) результати (як правило – у вигляді анотацій або анотованих звітів, за останнім етапом роботи – заключний звіт).

За необхідності основні етапи роботи можуть бути додатково розподілені.

Етапи та порядок виконання робіт доцільно представити в таблиці, форма якої вказана на рисунку 4.1.

№	Найменування етапів робіт	Строки виконання робіт (початок-кінець)	Очікувані основні наукові результати	Вартість етапів, тис. грн	Форма звітності
1	2	3	4	5	6

Рисунок 4.1. Рекомендована форма представлення етапів та порядку виконання робіт

При цьому слід обов'язково розкривати зміст визначених етапів та послідовність виконання робіт.

В певних випадках доцільно зазначити, яким чином виконавець наукового дослідження буде здійснювати впровадження, просування на ринок та використання результатів роботи, зокрема:

- при створенні нових конкурентоспроможних товарів та наданні послуг (в тому числі з питань обліку, аналізу, аудиту та оподаткування);
- у навчальному процесі, при підготовці кадрів вищої кваліфікації;
- у наступних науково-дослідних роботах та прикладних розробках.

При цьому слід надати оцінку на підставі попередніх розрахунків очікуваного економічного та соціального ефекту від впровадження та реалізації результатів роботи.

При обґрунтуванні проведення наукових досліджень додатково можуть бути визначені інші заходи та засоби щодо забезпечення виконання робіт, зокрема:

- перелік наукових результатів, що підлягає узгодженню та затвердженню на окремих стадіях роботи відповідно до вимог ДСТУ, перелік організацій, з якими необхідно узгодити питання прийомки робіт;
- загальні вимоги до приймання робіт на окремих етапах і стадіях та в цілому, зокрема – необхідність рецензування та проведення експертизи, а також формування комісій з приймання робіт, місце їх проведення та строки;

- наукові результати (в тому числі нові методики та технології), що підлягають приймальним випробуванням, строки, місце їх проведення та умови приймання.

При цьому слід визначити вимоги до технічного захисту інформації з обмеженим доступом.

Орієнтовний перелік тем науково-дослідних робіт з обліку, аналізу, аудиту та оподаткування, які можуть бути використані при виконанні контрольної роботи студентами заочної форми навчання спеціальності 8(7).03050901 – облік і аудит (071 – облік і оподаткування), наведений в таблиці 4.1.

Таблиця 4.1

Варіанти тем науково-дослідних робіт з обліку, аналізу, аудиту та оподаткування

Номер варіанту	Тема науково-дослідної роботи
1	2
1	Організаційно-методичні аспекти обліку, аналізу, аудиту та оподаткування в умовах ринкової економіки
2	Концептуальні напрями удосконалення обліку, аналізу та аудиту
3	Форми бухгалтерського обліку та їх вплив на формування управлінської інформації на підприємстві
4	Організація інформаційних систем обліку, аналізу, аудиту та оподаткування
5	Оптимізація інформаційних потоків в системі управління підприємством
6	Інформаційні системи бухгалтерського обліку в умовах використання обчислювальної техніки
7	Методичний підхід до планування аудиторської перевірки діяльності підприємства
8	Методологічні аспекти обліку, аналізу, аудиту та оподаткування діяльності підприємств з іноземними інвестиціями
9	Методологічні аспекти обліку, аналізу, аудиту та оподаткування діяльності акціонерних товариств

Продовження таблиці 4.1

1	2
10	Організація обліку, аналізу, аудиту та оподаткування на малих підприємствах
11	Методика вибору системи оподаткування, обліку та звітності суб'єктів малого підприємництва
12	Концептуальні напрямки обліку, аналізу, аудиту та оподаткування на орендних підприємствах
13	Організаційні аспекти обліку, аналізу, аудиту та оподаткування в холдингових компаніях
14	Організація обліку, аналізу, аудиту та оподаткування в товариствах з обмеженою відповідальністю
15	Організація обліку власного капіталу та аналізу ефективності його використання в господарській діяльності підприємства
16	Організаційно-методологічні аспекти обліку активів підприємства в умовах інфляції та аналіз її впливу на оцінку майна підприємства
17	Теоретичні та практичні аспекти обліку, аналізу, аудиту та оподаткування розрахунків з дочірніми підприємствами
18	Організація обліку, аналізу, аудиту та оподаткування розрахунків з бюджетом
19	Організація обліку, аналізу, аудиту та оподаткування кредитних операцій
20	Організація обліку, аналізу, аудиту та оподаткування вексельних операцій
21	Організація та методологія обліку, аналізу, аудиту та оподаткування операцій з цінними паперами
22	Організація та методологія обліку, аналізу, аудиту та оподаткування реалізації продукції (товарів, послуг)
23	Організація та методологія обліку, аналізу, аудиту та оподаткування імпортно-експортних операцій
24	Організація та методологія обліку, аналізу, аудиту та оподаткування бартерних операцій

Продовження таблиці 4.1

1	2
25	Організація обліку, аналізу, аудиту та оподаткування фінансових результатів
26	Методичний підхід до обліку фінансових результатів суб'єктів господарювання для цілей прийняття управлінських рішень
27	Теоретичні та практичні аспекти обліку, аналізу, аудиту та оподаткування формування забезпечень
28	Методичні аспекти формування, аналізу, аудиту та оподаткування фінансової звітності підприємства
29	Методика складання, аналізу, аудиту та оподаткування консолідованої фінансової звітності
30	Організація системи внутрішньогосподарського контролю
31	Теоретичні й практичні аспекти методів обліку витрат і калькулювання собівартості продукції
32	Організація обліку, аналізу, аудиту та оподаткування матеріальних витрат
33	Організація обліку, аналізу, аудиту та оподаткування витрат на оплату праці
34	Організація обліку, аналізу, аудиту та оподаткування діяльності допоміжних виробництв
35	Організація обліку, аналізу, аудиту та оподаткування накладних витрат
36	Організаційно-методичне забезпечення системи управлінського обліку
37	Організація обліку, аналізу, аудиту та оподаткування формування статутного фонду
38	Організація обліку, аналізу, аудиту та оподаткування виробничих запасів
39	Методика та організація обліку, аналізу, аудиту та оподаткування наявності та руху основних засобів

Продовження таблиці 4.1

1	2
40	Методика та організація обліку, аналізу, аудиту та оподаткування амортизаційних відрахувань
41	Організація обліку, аналізу, аудиту та оподаткування готової продукції (виконаних робіт та послуг) на підприємстві
42	Розробка методичного забезпечення аудиту готової продукції металургійного підприємства
43	Організація обліку, аналізу, аудиту та оподаткування грошових коштів підприємства
44	Система управлінського обліку в комерційних банках
45	Організація обліку, аналізу, аудиту та оподаткування банківських операцій
46	Організація обліку, аналізу, аудиту та оподаткування кредитних операцій та ризиків банку
47	Організація банківськими установами розрахунків між суб'єктами господарювання
48	Методичні аспекти побудови системи первинного обліку і документообігу на підприємстві
49	Використання даних бухгалтерського обліку та аудиту для прийняття управлінських рішень
50	Адаптація національних положень бухгалтерського обліку до міжнародних стандартів

Студент може вибрати тему для обґрунтування з таблиці 4.1 за номером варіанта відповідно порядковому номеру студента в журналі академічної групи, але перевага надається темам науково-дослідних робіт з обліку, аналізу, аудиту та оподаткування, сформульованим студентами самостійно.

Виконана таким чином робота буде відображати основні задачі, які мають вирішуватися науковцем при виборі та обґрунтуванні тематики наукових досліджень, плануванні та організації їх проведення.

5. ПРИКЛАД ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Тема роботи: дослідження витрат в системі управління якістю на підприємстві.

Обґрунтування вибору теми.

В сучасний період розвитку ринкових відносин в Україні та поширення зовнішньоекономічної діяльності перед вітчизняними підприємствами стоїть проблема забезпечення відповідності якості своєї продукції міжнародним стандартам. Це вимагає від підприємств втілення систем управління якістю, здійснення заходів в межах якої потребує певних витрат.

Оскільки визначення частини витрат, які відносяться до системи управління якістю, в умовах виробничої діяльності промислового підприємства має певні труднощі, важливої ролі набуває оцінка витрат на управління якістю.

Актуальність теми.

Вирішення задач підвищення конкурентоздатності, стабільності і стійкості вітчизняних підприємства в сучасних ринкових умовах призводить до зростання значення системи управління якістю на підприємстві.

Систематичне впровадження на підприємстві заходів з забезпечення якості продукції, розробка яких є сьогодні одним з пріоритетних напрямів організаційно-економічних досліджень в усьому світі, обумовлює своєчасність та актуальність досліджень витрат в системі управління якістю на підприємстві та розробки методики оцінки цих витрат в умовах підприємства.

Мета роботи: розробка методики оцінки витрат на управління якістю в умовах промислового підприємства.

Об'єкт дослідження: витрати на управління якістю на підприємстві.

Предмет дослідження: методичні положення оцінки витрат підприємств.

Результати попередніх патентних досліджень.

При перегляді та вивченні спеціалізованих фахових наукових видань і матеріалів встановлено, що питання, які будуть розглядатися в даній роботі, не висвітлені.

Відомості про розробки, які аналогічні тим, що пропонуються, в джерелах інформації відсутні.

Переглянуті основні спеціалізовані фахові наукові видання за 2000 – 2016 роки.

Джерела розробки (наукова база).

Наукові ідеї, покладені в основу розробок, сформульовані на кафедрах економічного факультету Національної металургійної академії України в процесі попередніх досліджень питань підвищення ефективності діяльності підприємств.

Протягом ряду років академія, розвиваючи ці ідеї, проводила науково-дослідні роботи з розробки методології інтелектуальної підтримки прийняття економічних рішень.

Кваліфіковані наукові кадри, накопичений досвід у дослідженнях цих проблем дозволяє успішно виконати поставлену задачу з дослідження витрат в системі управління якістю підприємства.

Вихідні дані.

Вихідними даними для виконання роботи є дані про заходи в системі управління якістю на підприємстві та дані про витрати на окремі заходи з забезпечення якості на підприємстві.

Методи дослідження: аналіз і синтез, класифікація, моделювання, вимірювання, опитування, кореляційно-регресивний аналіз.

Задачі роботи.

Для досягнення поставленої мети в роботі визначені для вирішення наступні завдання:

- дослідити економічну сутність та зміст витрат у системі управління якістю на підприємстві;
- проаналізувати різні методики оцінки витрат;
- розробити методику оцінки витрат в системі управління якістю на підприємстві;
- розробити практичні рекомендації щодо використання створеної методики оцінки витрат в системі управління якістю на промисловому підприємстві.

Очікувані наукові та науково-технічні результати.

Результатом виконання роботи має стати розроблена методика оцінки витрат на управління якістю, що дозволить полегшити процес планування витрат в системі управління якістю на вітчизняному промисловому підприємстві.

Наукова новизна роботи.

Очікуваною науковою новизною даної роботи є:

- визначення структури витрат в системі управління якістю на підприємстві;
- запропонування методики оцінки витрат в системі управління якістю на промисловому підприємстві.

Орієнтовна вартість та тривалість виконання роботи.

Планується виконати роботу протягом 12 місяців: з 1.01.2016 р. по 31.12.2016 р.

Орієнтовна вартість роботи – 39,6 тис. грн.

Плановий кошторис.

Плановий кошторис витрат, необхідних для виконання роботи, представлений у таблиці 5.1.

Таблиця 5.1

Плановий кошторис

№	Статті витрат	Сума, тис. грн
1	2	3
1.	Заробітна плата	19,8
2.	Нарахування на заробітну плату	7,3
3.	Виробничі витрати	2,6
4.	Накладні витрати	9,9
	Разом	39,6

Етапи та порядок виконання робіт.

Етапи та порядок виконання робіт представлені у таблиці 5.2.

Таблиця 5.2

Етапи та порядок виконання робіт

№	Найменування етапів роботи	Строки виконання робіт	Очікувані основні наукові результати	Вартість етапів, тис. грн	Форма звітності
1	2	3	4	5	6
1.	Дослідження системи управління якістю на підприємстві	01.01.16 – 31.03.16	Структура заходів в системі управління якістю на підприємстві	9,9	Анотація
2.	Дослідження витрат в системі управління якістю на підприємстві	01.04.16 – 30.06.16	Структура витрат в системі управління якістю на підприємстві	9,9	Анотація
3.	Розробка методики оцінки витрат в системі управління якістю на підприємстві	01.07.16 – 30.09.16	Методика оцінки витрат в системі управління якістю на підприємстві	9,9	Анотація

Продовження таблиці 5.1

1	2	3	4	5	6
4.	Апробація та уточнення параметрів методики оцінки витрат в системі управління якістю на підприємстві	01.10.17 – 31.12.17	Уточнені параметри методики оцінки витрат в системі управління якістю на підприємстві	9,9	Звіт по роботі

Відомості щодо необхідних природоохоронних заходів.

Реалізація даної роботи не потребує додаткових природоохоронних заходів. Питання охорони навколишнього середовища та екологічні аспекти діяльності підприємств будуть враховані на всіх етапах виконання роботи.

Додаткові питання, які потребують вирішення одночасно з виконанням роботи.

Необхідно дослідити організацію обліку витрат на управління якістю на підприємстві.

Засоби реалізації результатів НДР.

Реалізація результатів роботи має бути здійснена у подальшому її замовником (підприємством) шляхом застосування розробленої методики для оцінки і планування витрат в системі управління якістю на підприємстві.

Очікувані техніко-економічні та соціальні результати від втілення роботи.

Реалізація результатів роботи призведе до поліпшення процесу планування витрат в системі управління якістю на підприємстві за рахунок застосування розробленої методики оцінки витрат на управління якістю на підприємстві.

ЗМІСТ

Вступ.....	3
1. Загальні методичні вказівки.....	4
2. Рекомендована література.....	5
3. Робоча програма та методичні вказівки до тем дисципліни.....	7
4. Завдання та методичні вказівки до виконання контрольної роботи.....	18
5. Приклад виконання контрольної роботи.....	26

Підписано до друку 30.09.2016. Формат 60x84 1/16. Папір друк. Друк плоский.
Облік.-вид. арк. 1,82. Умов. друк. арк. 1,79. Тираж 100 пр. Замовлення №126.

Національна металургійна академія України
49600, м. Дніпро, пр. Гагаріна, 4

Редакційно-видавничий відділ НМетАУ